

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Fark Yaratıcılar Program Metni: Ahmet Besim Toker (27 Aralık 2009)

Alan: Yurttaş Katılımı

Yer: İzmir

Türkiye'nin bu sıcak gündeminde, haber bültenlerinde, gazete manşetlerinde engelli vatandaşlarımızla ilgili haberler çok yer bulamasa da Hollanda bugünlerde engellilerle ilgili bir sorunu tartışıyor.

Hollanda'da bisiklet kullanımı oldukça yaygın. Bu nedenle tüm şehirlerde bisiklet yolları ve durakları bulunuyor.

Fakat duraklara bırakılan bisikletler iyi kilitlenmezse, kaldırımlara devriliyor. Kaldırımlara devrilen bisikletler de, engellilerin kaldırımlarda dolaşmasını engelliyor.

İşte bu nedenle Hollanda hükümeti desteği ile hazırlanan bir film, televizyonlarda gösteriliyor. Eğitici filmde halka, bisikletlerini daha dikkatli bağlamaları ve engellilerin yollarını tıkamamaları öğütleniyor...

Hollanda'daki bu uygulamayı görünce Türkiye'nin engelli vatandaşlarımıza karşı gösterilen duyarlılıkta daha çok yol alması gerektiği bir kez daha ortaya çıkıyor.

Türkiye'de engelliler ile ilgili yapılması gerekenleri görünce bir umutsuzluk bulutu çöküyor üstünüze. Nereden başlayacağınızı, ne yapacağınızı bilemiyorsunuz.

Fakat bu ülkede umudunu kaybetmeyenler var. Umutsuzluğun en ağır anında bile dünyayı değiştirmeye çalışan kişiler, kurumlar ve elbette insanlar var.

Besim Toker aslında bir psikolojik danışman. Fakat okulunu bitirdiği günden beri engelliler üzerine çalışıyor.

2004 yılından beri de İzmir'de Narlıdere Belediyesi'nde Engelli Danışma Merkezi'nin yöneticiliğini yürütüyor. Ve yaşadığı çevrede Engellilerin sorunlarına karşı çözümler üretmeye çalışıyor.

Son geliştirdiği projelerden birisi de engellilerin istihdamı ile ilgili.

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Bugün Türkiye'de engelli nüfusunun % 78'i işsiz. Yaklaşık 7 milyon engelli vatandaşımız, çalışmıyor, üretime katılmıyor, hayata herkes gibi karışmıyor, kendi evlerinde bir hapis hayatı sürdürüyor.

Yasalara göre 50 kişiden fazla eleman çalıştıran her şirket kadrosunun % 3'ü oranında engelli vatandaşımızı istihdam etmek zorunda.

Şirketler bu zorunluluğa uymazlarsa her ay kişi başı **1.500 TL** ceza ödüyorlar. Ve birçok şirket engelli vatandaşlarımızı istihdam etmek yerine bu cezayı ödemeyi tercih ediyor.

İŞKUR'un verilerine göre sadece İstanbul, Ankara ve İzmir'de özel sektörde 33 bin engelli kontenjanı boş duruyor. Fakat buna rağmen iş arayan engellilerin toplam sayısı sadece 6500.

Çünkü, özürllüer idaresinin raporuna göre engellilerin % 50'si bir işte çalışamayacaklarına inanıyorlar. Bir başka deyişle, engelli vatandaşlarımızın yarısı çalışma hayatında yerleri olmadığına, bizim onları asla kabul etmeyeceğimize inanıyor.

Engelli bir vatandaş ile röportaj:

Engelli vatandaş: İş arıyorum ama iş görüşmelerine hiç gidemiyorum. Sadece bir iki kere gidebildim. Form doldurtup, 'sizi sonra çağıracağız' diye insanları evlerine gönderiyorlar.

Muhabir: Başka hiçbir şey söylemiyorlar mı?

Engelli vatandaş: Başka hiçbir şey söylemiyorlar.

Başka bir engelli bir vatandaş ile röportaj:

Engelli vatandaş: "İki yılda sayısız iş başvurusu yaptım. Çoğunluğunda dikkate bile almıyorlar, ondan eminim. Ben dışarı çıkmadan çok rahatlıkla evraklarımı dolduruyorum. Bu şartlarda bu mücadeleyi sürdürüyorum ama hiçbir zaman umutsuzluğa kapılmadım. Bir gün olacağına dair umudum var. Ben çaba gösteriyorum ama kurumların bu yönde hiçbir çabaları yok."

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

İzmir'in Narlıdere Belediyesi de örnek bir projeye birçok engelli vatandaşımızın hayatını değiştiriyor.

Narlıdere Belediyesi Engelli Danışma Merkezi Yöneticisi Besim Toker'in liderliğinde yürüyen projede engellilerin işsizlik sorununa çözüm aranıyor.

Başka bir engelli bir vatandaş ile röportaj:

Engelli vatandaş: Ben bir şirkette ön büro elemanı olarak çalışmak istiyorum. Bugüne kadar çok yere başvurduğum ama hiçbiri olmadı. Devam da ediyorum ama başvurmaya.

Muhabir: Ne tür sonuçlar çıkıyor başvurularınızdan?

Engelli vatandaş: Daha çok olumsuz cevap geliyor, hatta çoğu zaman cevap bile gelmiyor. Yani kabul edip etmediklerini bile bilemiyorum çünkü cevap bile gelmiyor.

Projenin ilk ayağında, çalışmak isteyen engelli vatandaşlara mesleki eğitim seminerlerinin verilmesi var.

Tabii ki, yıllardır evden çıkmayan, sosyal hayata karışmayan engelliler için dersler bazen en temel konulardan başlayabiliyor.

Bir engelli bir vatandaş ile röportaj:

Engelli vatandaş: Bu seminerde bana nasıl iş başvurusu yapılacağını öğrettiler. İş müracaatına gitmeden evvel evden nasıl çıkılır, giyimine kuşamına, temizliğe nasıl dikkat edilir. Bunları öğrettiler bana. Misal olarak, işyerinde birisiyle tanışırken nasıl el sıkılır onu öğretiyorlar. Yani, afedersiniz, pazardan mal alırkenki gibi tokalaşırken elimizi sallamamızı gerektiğini öğrettiler."

Eğitim seminerlerinden sonra, Narlıdere Belediyesi'nin Engelli Danışma Merkezi çalışanları devreye giriyor ve engelliler için iş olanaklarını araştırmaya başlıyor.

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Ve şirketlerin bu küçük adımıyla onların hayatında büyük değişim başlıyor. Onlar için bir mahkumiyete dönüşen ev hayatı bitiyor, işin getirdiği sorumluluklar, arkadaş çevresi ve sosyal hayat ile ilgili engeller yavaş yavaş unutulmaya başlıyor.

Ahmet Besim Toker ile röportaj:

Ahmet Besim Toker: "Bu proje kapsamında Türkiye İş Kurumu İzmir İl Müdürlüğü'ne kayıtlı 2499 engellinin veritabanı bize bir protokolle verildi. Biz bu veritabanını tarayarak onların içerisinde iş bulma olasılığı en yüksek olanlardan oluşan yaklaşık 500 kişilik bir grup belirledik. Bu 500 kişi bütün engel gruplarından oluşuyordu. Onlara eğitim verdik. Bunu yaparken aynı zamanda engellilere istihdam sağlamak isteyen kurumlarla görüşmeler yaptık.

Projemiz 6 aylık periyodlar halinde devam ediyor. İŞKUR tarafından çok başarılı bulundu ve üçüncü dönemi başlayacak Ocak 2010'da. Ve proje kapsamında şu ana kadar 145 engelli işe yerleştirildi."

Fadime Gördağ bu proje ile hayatı değişen 68 kişiden biri. 2 ay önce evden dışarı bile çıkamazken bugün büyük bir süpermarket zincirinde kasiyer olarak çalışıyor.

Çalıştığı işyeri görüntü çekmemize izin vermiyor. O da bir öğle paydosu iş yerinden ayrılıyor, o kadar yolu çalışmanın nasıl güzel bir şey olduğunu anlatmak için yürüyor, yanımıza geliyor.

Çalışma ortamında onu görüntüleyemesek de onun hayatındaki değişimi görmek için gözlerinin içine bakmanız yeterli oluyor.

Fadime Gördağ ile röportaj:

Fadime Gördağ: Çok güzel bir duygu. Dediğim gibi bu ilk iş deneyimim ve insanın kendine güveninin artması çok güzel bir şey. Çok mutluyum, yani iç huzurum yerinde!

Muhabir: Kendi paranızı kazanıyorsunuz bir de değil mi?

Fadime Gördağ: Evet kendi paramı kazanıyorum. İnsanın ilk defa işe atılıp kendi parasını kazanması çok güzel. Her zaman aynı insanlarla görüşüyorsanız bir süre sonra anne ve babayla bile sorunlarınız olabiliyor. Evden çıkıp hayata atılınca arkadaş ortamınız

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

genişliyor, sosyal çevreniz oluyor, kendiniz gezip kendi ihtiyaçlarınızı kendiniz karşılayabiliyorsunuz, bu çok güzel bir şey.

Aslında engelli vatandaşların işe yerleştirilmesi projesi Narlıdere Belediyesi ve Besim Toker'in hayata geçirdiği projelerden sadece biri.

Son dönemde hayata geçirdikleri bir proje ile de Türkiye'de Fark Yaratıcı bir ilke imza attılar.

Bugün Türkiye'de 780 adet Rehabilitasyon merkezi var. 2006 yılında çıkan bir yasa ile olumlu bir adım atıldı ve Sağlık Bakanlığı engelli vatandaşların sağlık harcamalarını tamamen üstlendi.

Yeni uygulamaya göre, engelli çocuğu olan aileler, çocuklarını istedikleri bir rehabilitasyon merkezine gönderebiliyorlar.

Ve herhangi bir sosyal güvenlikleri olmasa bile, rehabilitasyon merkezinin tüm giderleri devlet tarafından karşılanıyor.

Fakat ne yazık ki tüm rehabilitasyon merkezleri mesai bitimde kapanıyor. Ve aileler gece bir plan yapmak istediklerinde, engelli çocuklarını ya akrabalarına ya da komşularına bırakmak zorunda kalıyor.

Engelli çocuğu olan bir anne ile röportaj:

Kadın: "Engelli bir çocuğunuz varsa bu tür yerlere çok ihtiyacınız oluyor. Engelli çocuğunuzun tüm ihtiyaçlarını anne baba olarak sizler karşıyorsunuz. Ancak anne baba olarak sizin de ihtiyaçlarınız var. Öbür çocuklarınıza da ilgi göstermeniz, kendinizi yenilemeniz gerekiyor. Akşam 12'ye kadar bile olsa, 3 saat için bile olsa böyle bir merkezin bize hizmet vermesi çok önemli. Türkiye'de çok fazla rehabilitasyon merkezi var ama 2 saat, 45 dakika, belki de 4-5 saatlik bir bireysel eğitim ya da grup eğitimi veriyorlar çocuğunuza ama daha sonra çocuğunuzu tekrar siz alıyorsunuz.

Bir aile sinemaya gitmek isteyebilir, bu onların en doğal hakkı. Ama çocuğunuzu bırakabilecek bir yeriniz yok. Bu çok kötü bir şey. Babasına bırakıyorsunuz siz çıkıyorsunuz, o size bırakıyor o çıkıyor, ama bir aile olmaktan da çıkıyorsunuz. Bu tür

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

kurumların olması bu açıdan çok güzel. Şu anda en azından kocamla birlikte başbaşa 2 saatlik bir yemek yiyebiliyoruz ve kızımızın eğitilmiş, sıcak ve güvenli bir ortamda, üniversite mezunu personeliyle, gerekirse psikolojik destek verebilecek bir yerde olması çok güzel bir şey. Gözümüz arkada kalmıyor.

Anne baba olarak da insanın en çok isteyeceği şey çocuğunun en iyi şekilde bakılması. Benim baktığım gibi bakabilecek bir kurum olduktan sonra başka çok da bir şey istemiyorum zaten."

İşte bu sıkıntıyı fark eden Besim Toker, ailelerin çocuklarına kaliteli zaman ayırabilmeleri için yeni bir projeyi hayata geçirdi.

İzmir Kalkınma Ajansı'nın ve Narlıdere Belediyesi'nin desteği ile Türkiye'nin ilk engelli çocuklar için akşam bakım merkezi açıldı.

Ahmet Besim Toker ile röportaj:

Ahmet Besim Toker: "Proje kapsamında, bu görmüş olduğunuz bina yeni Belediye Başkanı'mız Abdül Bey tarafından tahsis edildi. Önce restorasyonu yapıldı, sonra iç donanımı derken biz Kasım ayında faaliyete başladık. Akşamları daha çok bakım hizmeti veriyoruz. Bu hizmetten yararlanan aileler gece 12'ye kadar çocuklarını bize bırakıyorlar.

Burası açıldığından, kurulduğundan beri bize inanılmaz olumlu tepkiler verdiler. Hatta geçen bir aile geldi, Frankfurt'ta yaşıyorlarmış. Baba emekli olmuş ve ağır engelli bir çocukları var. Türkiye'ye dönmeyip, Frankfurt'a yerleşmesinin tek nedeninin çocuğu olduğunu, çünkü Türkiye'de çocuğunun gidebileceği tam zamanlı bir eğitim merkezinin ve onu bırakabileceği bir bakım merkezinin olduğundan haberdar olmadığını söyledi. Ancak bizimle tanıştıktan sonra, hemen Almanya'ya dönüp Türkiye'ye dönmek için işlemleri başlatacağını söyledi. Bu bizim için çok güzel ve çok farklı bir övgü."

Tamamen ücretsiz hizmet veren bu merkeze, aileler çocuklarını akşam 5'dan gece 12'ye kadar teslim edebiliyorlar.

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Böylece kendilerine boş bir zaman yaratabiliyorken, kalplerinden çocuklarını da hiç eksik etmiyorlar.

Bir eğitimci ile röportaj:

Eğitimci: "Öncelikle ailelerimiz kayıt oluyorlar ve buraya çocuklarını getiriyorlar. Uzmanlarımız bakıyor ve eğer buraya uygunlarsa hizmetlerimizden yararlanıyorlar. 3-29 yaş arası bütün engelli çocukları buraya kabul ediyoruz. Cuma ve cumartesi akşamları 6'dan sonra gece 12'ye kadar burada çocuklarımızla beraber film izliyoruz, oyunlar oynuyoruz. Ailelerimiz burada kaynaşılıyor. Dışardan gelen çocuklarımız da oluyor, engelli olmayan çocuklarımız. Burada hep birlikte kaynaşılıyorlar. Gece 12'ye kadar burası açık. Servislerimiz de var. İkametgahlarını bize yolluyorlar, biz de onları evlerine gönderiyoruz."

2 katlı bahçeli bir villa tip evde hizmet veren akşam bakım merkezinde, çocukların zaman geçirebilecekleri oyun odası, hobi odası ve bebeklerin uyuyabileceği bir bebek odası bulunuyor.

Engelli çocuğu olan bir anne ile röportaj:

Baba: "Engelli ailesi olarak sosyal hayata katılabilmek için yanınızda bir engelli çocuğu taşımak zorundasınız. Engelli çocuğunuz engel durumuna göre bir takım etkinliklere katılamıyorsunuz. Mesela bir tiyatroya gidiyorsunuz, tiyatronun bir sahnesinde çocuk tepki gösterebiliyor veya sinemaya bir ses çıkarabiliyor ve çok dikkat çekiyor. Sizi de rahatsız ediyor, ötekileri de rahatsız ediyor. O nedenle katılamıyoruz. Yoksa utandıığımız için ya da onu taşımaktan çekindiğimiz için değil, sıkıntı verdiği için de değil. Çocuk sıkılıyor o tür etkinliklerden."

Besim Toker'in bundan sonraki hedefi ise akşam bakım merkezinde kaynaştırma artırmak. Engelli çocuklarla, diğer çocukların iletişimi güçlendirmek ve onları hayata daha çok kazandırmak.

Cüneyt Özdemir ile

FARK YARATANLAR

SABANCI VAKFI katkılarıyla

"SIRADIŞI KİŞİLER OLAĞANÜSTÜ ETKİLER"

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Ahmet Besim Toker ile röportaj:

Ahmet Besim Toker: "İlkbahardan itibaren burada film gösterimine başlayacağız ve bu film gösterimi halka açık olacak. Buradaki bir amaç da kaynaştırma ve farkındalık yaratma. Şimdi engelli çocuğun aileden alıp bu merkeze kapatmak ve yine engelli çocukların bir arada olması aslında sadece aileyi rahatlatan bir olgu. Ama burda eğer engelli çocuk engelsiz akranlarıyla birlikte olursa onu model alırsa diğer aileler de engelli çocuğu olmayan aileler de buraya gelir ve bu engellilerin dünyasına girer. Bu da bir kazançtır ve farkındalıktır ve belki toplumda daha güzel şeyler olabilir, daha güzel üretimler olabilir."

Besim Toker, çevresine olan duyarlılığını hiç kaybetmedi. Engelli vatandaşlarımızın hayatlarının daha iyi olması için sürekli yeni projeler üretti.

Kendisi gibi duyarlı kişi ve kurumları harekete geçirdi. Yüzlerce engelli çocuğun, yüzünde, yıllarca silinmeyecek kocaman bir Fark Yarattı.